

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain muuttamisesta.

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annettua lakia muun muassa siten, että avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö syntyvät rekisteröimällä, eikä pelkästään sen seurauksena, että kaksi tai useampi henkilö harjoittaa sopimuksen perusteella yhdessä elinkeinotoimintaa yhteisen taloudellisen tarkoituksen saavuttamiseksi. Samalla lakiin otettaisiin yhtiösopimuksen vähimmäisisältöä koskevat määräykset. Lisäksi lakia muutettaisiin siten, että äänettömän yhtiömiehen ja muun vastuullisen yhtiömiehen kuin luonnollisen henkilön osalta yhtiösopimuksessa voidaan pätevästi sopia yli kymmenen vuoden yhtiökaudesta.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön perustaminen

Voimassa olevan lain mukaan avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö syntyvät kun kaksi tai useampi harjoittaa sopimuksen perusteella yhdessä elinkeinotoimintaa yhteisen taloudellisen tarkoituksen saavuttamiseksi. Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön syntyminen ei siten liity esimerkiksi yhtiön rekisteröimiseen. Yhtiön syntymiseksi ei myöskään tarvita kirjallista tai edes nimenomaista sopimusta yhtiön perustamisesta. Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö voi siten syntyä yhtiömiesten tietämättä tai jopa vastoin näiden tahtoa.

Kirjallisuudessa on esitetty erilaisia kuvauksia siitä, milloin on kysymyksessä sellainen yhteisen taloudellisen tarkoituksen saavuttamiseksi harjoitettu elinkeinotoiminta, joka johtaa avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön syntyyn. Selitykset eivät kaikilta osiltaan ole tyydyttäviä. Elinkeinoelämän ja erilaisten sopimussuhteiden jatkuva monimutkaistuminen sekä siirtyminen kohti voiton ja riskin jakamiseen perustuvia yhteistoimintamalleja lisäävät niitä tilanteita, joissa henkilöyhtiö saattaa syntyä yhtiömiesten tietämättä ja yleensä vastoin näiden tahtoa. Yksinkertainen esimerkki on kirjankustantaminen: kirjoittajien palkkiot määräytyvät entistä useammin sen perusteella, mitä ja miten suuret kustannukset aiheuttavia myyntikanavia käyttäen kirjat on myyty. Tällöin palkkio kytketään kirjan tuottoon, mikä perinteisen käsityksen mukaan olisi merkki henkilöyhtiön synnyttävästä yhteistoiminnasta.

Voimassa olevassa laissa oleva henkilöyhtiön syntymisen määritelmä on johtanut myös eräisiin oikeudenkäynteihin, joissa yhtiösuhteen olemassaoloa on jouduttu arvioimaan.

Korkein oikeus on joutunut arvioimaan asiaa ainakin tapauksissa KKO 1966 II 99, KKO 1977 II 86 ja KKO 1995:155. Mikäli yhteistyön katsotaan synnyttävän henkilöyhtiön, saattavat seuraukset olla yhtiömiehille erittäin yllättäviä ja osin kohtuuttomia. Varsinkin henkilökohtainen velkavastuu koko elinkeinotoiminnasta saattaa olla tällainen seuraamus.

Voimassa olevan lain lähtökohta on myös sikäli ongelmallinen, että laki sisältää huomattavan määrän sekä pakottavaa että tahdonvaltaista sääntelyä, joka saattaa olla henkilöyhtiön osapuolten kannalta yllättävää, mikäli osapuolet eivät ole tarkoittaneet toimia henkilöyhtiömuodossa. Ennen voimassa olevan lain säätämistä oikeussuhteen katsominen henkilöyhtiöksi ei johtanut yhtä ongelmallisiin seurauksiin, koska sääntely oli huomattavasti vähäisempää ja siten oikeussuhteen henkilöyhtiöksi katsomisen seuraamukset vastaavasti lievempiä.

Osapuolten pakottamista henkilöyhtiömuotoon voidaan pitää perusteettomana senkin vuoksi, että yhtiösuhteeseen on yleensä katsottu liittyvän ”oikeustoimenvaraisuus”, toisin sanoen osapuolten tahdonilmaus, joka sisältää yhtiön perustamisen.

Osapuolten (”yhtiömiesten”) keskinäisessä suhteessa oikeussuhteen tulkitseminen henkilöyhtiöksi vastoin heidän tahtoaan ei näyttäisi perustellulta. Asiaa tulee kuitenkin arvioida myös kolmansien näkökulmasta, sillä oikeussuhteen katsominen henkilöyhtiöksi johtaa siihen, että usea elinkeinonharjoittaja tulee henkilökohtaisesti vastuulliseksi samasta oikeussuhteesta, mikä on yleensä kolmansien edun mukaista. Toisaalta kolmannet voivat ja ilmeisesti käytännössä poikkeuksetta myös käytännössä turvaavat oikeudellisen asemansa sopimuksin. Vaikka edellä on todettu nykytilan olevan ongelmallinen, on elinkeinonharjoittajien toiminnan katsominen henkilöyhtiöksi ollut siinä määrin harvinaista, että kolmannet eivät yleensä ole voineet luottaa tähän. Ilmeisesti henkilöyhtiön syntymisen kytkeminen rekisteröintiin ei esimerkiksi Ruotsissa ole johtanut epäkohtiin.

1.2. Kommandiittiyhtiömuotoisten pääomasijoitusrahastojen toimiaika

Pääomasijoitusrahastojen tavanomaisin yhtiöoikeudellinen rakenne on kommandiittiyhtiö tai ulkomainen limited partnership tai ko. maan lainsäädännössä määritelty erityissijoitusrahasto. Pääsääntöisesti pääomasijoitusrahaston yhtiöpanosten vähimmäis- ja enimmäismäärä on rajoitettu sekä toimiaika sovittu määräaikaiseksi. Myös aika, jolloin pääomasijoitusrahastoon voi liittyä uusia yhtiömiehiä, on rajoitettu.

Pääomasijoitusrahaston sijoitustoiminta perustuu rahaston vastuunalaisen yhtiömiehen eli hallinnointiyhtiön laatimaan sijoitusstrategiaan, jonka sijoittajat hyväksyvät tehdessään sijoituksen ko. pääomasijoitusrahastoon ja jota pääomasijoitusrahaston vastuunalainen yhtiömies eli hallinnointiyhtiö on velvollinen noudattamaan pääomasijoitusrahaston sijoitustoiminnassa.

Sijoitusstrategiassa sovitaan mm. enimmäisaika (”sijoituskausi”), jonka aikana pääomasijoitusrahasto voi tehdä nk. ensisijoituksia (sijoitus kohteeseen, johon

pääomasijoitusrahasto ei ole sijoittanut aiemmin tai jonka osakkeita tai velkainstrumentteja pääomasijoitusrahasto ei muutoin omista). Sijoituskauden päättymisen jälkeen pääomasijoitusrahasto voi tehdä nk. jatko- ja/tai lisäsijoituksia pääomasijoitusrahaston olemassa oleviin sijoituskohteisiin.

Sijoitusstrategiassa määritellään myös aika, jonka kuluessa pääomasijoitusrahasto pyrkii realisoimaan kaikki tekemänsä sijoitukset. Pääomasijoitusrahaston toimiaika pyritään määrittämään sen pituiseksi, että pääomasijoitusrahasto kykenee realisoimaan kaikki sijoituksensa toimiajan puitteissa. Koska sijoitukset pyritään realisoimaan parhaaseen mahdolliseen hintaan, on tavanomaista, että kaikkia sijoituksia ei voida tai haluta realisoida ennalta määrätyn toimiajan puitteissa. Sijoitusten realisointeihin liittyvien kaupanvastuiden ja escrow –järjestelyjen vuoksi on myös tarkoituksenmukaista, että pääomasijoitusrahaston toimikautta voidaan jatkaa alkuperäistä suunnitelmaa pidemmäksi. Näitä tilanteita varten pääomasijoitusrahaston sopimuksissa pääsääntöisesti sovitaan mahdollisuudesta jatkaa pääomasijoitusrahaston toimikautta sopimuksessa määrätyn pituiseksi ajaksi. Toimikautta voidaan jatkaa joko pelkästään vastuunalaisen yhtiömiehen eli hallinnointiyhtiön päätöksellä tai siihen voidaan vaatia sijoittajien erillinen suostumus. Sijoittajien tai vastuunalaisen yhtiömiehen eli hallinnointiyhtiön kannalta ei ole tarkoituksenmukaista eikä toivottavaa, että pääomasijoitusrahastoa purettaessa yhtiömiehille jaettaisiin purkuvastikkeena mahdollisia pääomasijoitusrahaston sijoituskohteita tai niihin liittyviä vastuuta tai saamisia.

Edellä mainittujen kohdeyrityksiin sijoituksia tekevien pääomasijoitusrahastojen lisäksi markkinoilla on nk. rahastojen rahastoja, jotka sijoittavat suoria sijoituksia tekeviin pääomasijoitusrahastoihin ja joiden sijoitukset muodostuvat näiden rahastojen yhtiömiesosuuksista. Näiden rahastojen rahastojen sijoitusstrategia edellyttää merkittävästi pidempää toimiaikaa kuin suoria sijoituksia tekevien pääomasijoitusrahastojen, sillä rahastosijoitusten maturiteetti on pidempi kuin kohdeyrityssijoitusten.

Pääomasijoitusrahaston toimikausi ja sen mahdollinen jatkaminen ovat siten olennaisia pääomasijoitusrahaston toiminta- ja sijoitusstrategiaan kuuluvia osatekijöitä, joista vastuunalainen yhtiömies eli hallinnointiyhtiö ja rahaston äänettömät yhtiömiehet (sijoittajat) sopivat pääomasijoitusrahastoa perustettaessa. Osapuolten mahdollisuus sopia vapaasti ja oikeudellisesti pätevästi pääomasijoitusrahaston toimiajan pituudesta ja sen jatkamisesta on siten tärkeä osa pääomasijoitusrahaston toimintaa koskevia ehtoja.

Suoria sijoituksia kohdeyrityksiin tekevien pääomasijoitusrahastojen, joiden sijoituskauden pituus on 4 – 5 vuotta rahaston perustamisesta, keskimääräinen ennalta sovittu toimiaika on 10 vuotta pääomasijoitusrahaston perustamisesta. Ulkomaisissa rahastoissa 10 vuoden toimiaika lasketaan usein vasta päivästä, jona pääomasijoitusrahasto suljetaan uusilta sijoittajilta. Lisäksi pääsääntöisesti on sovittu mahdollisuudesta jatkaa toimikautta yhdestä kolmeen vuoteen. Pääomasijoitusrahaston toimikauden jatkaminen 10 vuoden jälkeen on enemmän sääntö kuin poikkeus. Tätä tukee selvitys, joka on tehty portfolioista, joissa on yhteensä noin 115 koti- ja ulkomaista pääomasijoitusrahastosijoitusta, jotka on tehty 1990-luvun puolivälistä lähtien. Tästä aineistosta on todettavissa, että yli 90 %:sti kohderahastojen sopimuksessa sovittu toimiaika on 10 vuotta tai enemmän

pääomasijoitusrahaston perustamisesta (tai sitä myöhemmästä päivästä) lisättynä mahdollisuudella jatkaa toimiaikaa 1 – 4 vuodella. Samoissa portfolioissa olevista sijoituksista, jotka on tehty ennen vuotta 1998 perustettuihin pääomasijoitusrahastoihin, vain kolme yhdestätoista pääomasijoitusrahastosta on lopettanut toimintansa 10 vuoden kuluessa pääomasijoitusrahaston perustamisesta.

Rahastojen rahastojen toimikauden pituus on yleensä 12 – 16 vuotta, aika riippuu rahastojen rahaston sijoituskauden pituudesta (jos sijoituskauden pituus on esim. kolme vuotta rahastojen rahaston perustamisesta, rahastojen rahaston toimiajan pituuden on oltava 13 – 16 vuotta). Tarkoituksena on, että rahastojen rahasto puretaan vasta sitten, kun se on realisoitunut kaikki sijoituksensa kohderahastoihin.

Pääomasijoitusrahastojen yhtiömiesten mahdollisuus ja oikeus sopia pätevästi yli 10 vuotta pidemmästä toimiajasta on siten olennainen pääomasijoitusrahastojen toimintaan ja sijoitusstrategian toteuttamiseen liittyvä seikka ja sijoituksen pitkäaikaisuus on pääoma- ja pääomasijoitusrahastosijoittamiseen liittyvä erityispiirre, joka on myös pääomasijoitusrahastoihin sijoittavien sijoittajien tiedossa ja ymmärtämä.

Pääomasijoitusrahaston toimiajan pituudella ei ole käytännössä merkittävää vaikutusta pääomasijoitusrahastosijoituksen likvidisyyteen. Pääomasijoitusrahastojen sopimuksissa sovitaan lähes poikkeuksetta yhtiömiesosuuden luovuttamista ja siirtämistä koskevista ehdoista. Pääomasijoitusrahaston yhtiömiehillä on oikeus luopua yhtiömiesosuudestaan vain sopimuksen sisältämien ehtojen mukaisesti pääomasijoitusrahaston toimikauden aikana. Useimmiten sopimukset sisältävät myös vastuunalaisen yhtiömiehen irtisanomista ja uuden vastuunalaisen yhtiömiehen nimittämistä koskevat ehdot, joiden tarkoituksena on turvata äänettömien yhtiömiesten asemaa, jos vastuunalainen yhtiömies rikkoo sopimusten ehtoja, muutoin toimii moitittavasti tai jos äänettömät yhtiömiehet ovat muutoin tyytymättömiä vastuunalaisen yhtiömiehen toimintaan.

1.3. Kansainvälinen vertailu

Suomalaisen pääomasijoitustoiminnan kannalta merkityksellisiä vertailumaita ovat Ruotsi, Iso-Britannia ja Iso-Britannialle kuuluva Guernseyn itsehallintoalue. Kaikissa vertailumaissa rahastotoimintaa harjoitetaan kommandiittiyhtiömuotoa vastaavassa yhtiömuodossa.

1.3.1. Ruotsi

Ruotsissa kommandiittiyhtiöihin sovelletaan henkilöyhtiölakia (Lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag), jonka kolmannessa luvussa käsitellään yksinomaan kommandiittiyhtiöitä. Siltä osin kuin lain kolmas luku ei toisin mainitse, sovelletaan luvun 2 säännöksiä.

Yhtiösopimuksen irtisanominen

Yhtiösopimus voidaan tehdä määräaikaiseksi, toistaiseksi voimassa olevaksi tai yhtiömiehen eliniäksi. Jos yhtiösopimus on tehty toistaiseksi voimassa olevaksi, jokaisella yhtiömiehellä on oikeus irtisanoa sopimus milloin tahansa, jolloin yhtiö asetetaan selvitystilaan kuusi kuukautta irtisanomisen jälkeen, ellei toisin ole sovittu. Jos yhtiösopimus on tehty määräaikaiseksi ja yhtiö jatkaa toimintaansa määräajan päätyttyä katsotaan yhtiösopimuksen olevan voimassa toistaiseksi tästedes. (3:24§)¹

Yhtiö tulee välittömästi asettaa selvitystilaan yhtiömiehen pyynnöstä jos toinen yhtiömies olennaisesti laiminlyö yhtiösopimuksen mukaisia velvollisuuksiaan tai on olemassa jokin muu tärkeä syy yhtiön purkamiselle. (3:25§)²

Ellei tosin ole sovittu, yhtiömiehen kuolema ei johda siihen, että yhtiö asetettaisiin selvitystilaan. (11 § luku 3)³

Jos yhtiömies asetetaan konkurssiin, tulee yhtiö välittömästi asettaa selvitystilaan jos ei muuta johdu 29§:stä tai 30 §:stä. (3:27§)⁴

Yhtiömiehet voivat sopia, että yhtiömiehen tai hänen oikeudenhaltijansa tulee lähteä yhtiöstä sen sijaan, että yhtiö asetettaisiin selvitystilaan, mikäli yhtiön selvitystilaan asettamiseen löytyy 24 -27 § mukainen peruste. Kyseinen sopimus ei päde yhtiömiehen konkurssipesään mikäli konkurssipesä ei ole osallinen sopimukseen. (3:29§)⁵

Mikäli yhtiön selvitystilaan asettamiselle löytyy 24 - 27 § mukainen peruste, voidaan se yhtiömies, johon selvitystilaan asettamiseen peruste liittyy, erottaa yhtiöstä sen sijaan, että yhtiö asetettaisiin selvitystilaan. Jotta erottaminen voitaisiin toteuttaa, tulee huomioida seuraava:

Muiden yhtiömiesten tulee olla yksimielisiä erottamisesta. Erotettavan yhtiömiehen tulee saada lunastuskorvaus, joka vastaa summaa, jonka hän olisi saanut, mikäli yhtiöjako olisi suoritettu. Erotettava yhtiömies voi vaatia vakuutta siitä, ettei hänen vastuutaan yhtiön velvoitteista oteta huomioon suuremmissa mittakaavassa kuin voidaan olettaa hänen vastuunsa olevan, mikäli yhtiö olisi asetettu selvitystilaan sen sijaan, että yhtiömies erotetaan. (3:30§)⁶

1.3.2. Iso-Britannia

Iso-Britannian osalta kommandiittiyhtiöitä vastaavia yhtiöitä koskeva lainsäädäntö on koottu vuodelta 1907 peräisin olevaan Limited Partnership Actiin ("U.K. LPA"), ja vuoden 1890 Partnership Act soveltuu, milloin U.K. LPA:ssa ei toisin määrätä.

¹ Lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag 24 § luku 3

² Lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag 25 § luku 3

³ Lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag 11 § luku 3

⁴ Lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag 27 § luku 3

⁵ Lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag

⁶ Lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag

1907 U.K. LPA:n mukainen yhtiö nähdään Britannian oikeuskirjallisuudessa ”tuhoon tuomittuna” liiketoimintaratkaisuna, osin siinä itsessään olevien heikkouksien vuoksi (kuten se, että äänetön yhtiömies menettää vapautuksen velkavastuusta osallistuessaan yhtiön johtamiseen), mutta myös siksi, että yksityiset yhtiöt saapuivat markkinoille samoihin aikaan tarjoten sekä rajoitetun vastuun että erillisen oikeushenkilöyden jonka taakse piiloutua. Kuitenkin jo useiden vuosien ajan pääomarahastot Iso-Britanniassa on etupäässä rakennettu tähän muotoon.

Iso-Britanniassa yhtiömiesten sopimusvapaus on laaja, joten yhtiömiehet voivat melko vapaasti sopia yhtiösopimuksen sisällöstä. Yhtiömiesten laaja sopimusvapaus selittynee pääosin sääntelyn iällä.

Yhtiösopimuksen irtisanominen U.K. LPA:n mukaan

Yhtiötä ei tule purkaa äänettömän yhtiömiehen kuoleman tai konkurssin vuoksi, eikä äänettömän yhtiömiehen mielenvikaisuus voi olla peruste yhtiön purkamiselle tuomioistuimen toimesta, ellei purkaminen ole ainoa mahdollinen keino mielenvikaisen äänettömän yhtiömiehen osuuden toteamiseksi ja realisoimiseksi.⁷

Purettaessa yhtiö, vastuunalaisten yhtiömiesten tulee lopettaa sen liiketoiminta, ellei tuomioistuin toisin määrää.⁸

Äänettömän yhtiömiehen purkuoikeuden osalta U.K. LPA määrää, että äänetön yhtiömies ei voi purkaa yhtiötä ilmoituksellaan edes silloin kun kyseessä on toistaiseksi sovittu yhtiökumppanuus. Hän voi poistua yhtiöstä vain luovuttamalla osuutensa eteenpäin U.K LPA 6(5)(b) kohdan mukaisesti ja silloinkin vain yhtiökumppaniensa suostumuksella.

Ellei osapuolten välisistä sopimuksista tai muista ilmauksista muuta johdu (U.K. LPA 6(5))

- a. päätökset yhtiössä tehdään vastuunalaisten yhtiömiesten äänen enemmistöllä;
- b. äänetön yhtiömies saa luovuttaa omaisuuspanoksensa edelleen kanssamyhtiömiestensä suostumuksella, jolloin luovutuksensaajasta tulee äänetön yhtiömies;
- c. vastuunalaiset yhtiömiehet eivät saa purkaa yhtiötä sen vuoksi, että kuka tahansa äänetön yhtiömies menettää osuutensa henkilökohtaisen erillisen velkansa perinnän johdosta;
- d. henkilö voidaan esitellä yhtiömiehenä ilman olemassa olevien äänettömien yhtiömiesten suostumusta;
- e. äänetön yhtiömies ei ole oikeutettu purkamaan osakuutta ilmoituksellaan.

⁷ Limited Partnership Act 1907 6§ 2mom.

⁸ Limited Partnership Act 1907 6§ 3mom.

1.3.3. Guernsey

Guernseyn osalta kommandiittiyhtiötä vastaavaa yhtiömuotoa koskeva lainsäädäntö on koottu vuoden 1995 Limited Partnership Actiin ("Guernsey LPA"), joka pohjautuu Ison-Britannian vuodelta 1890 olevaan Partnership Actiin.

A. Yhtiön purkaminen Guernsey LPA:n mukaan⁹

Yhtiön purkaminen lain nojalla

1. Yhtiö tulee purkaa minkä tahansa seuraavan asiantilan vallitessa-
 - a. yhtiösopimuksessa yksilöidyn tapahtuman jälkeen;
 - b. yhtiösopimuksen määräajan umpeutuessa, ellei ilmoitusta sen jatkamisesta ole pantu hakuun "Greffierissä" viimeistään 15 päivää ennen umpeutumista;
 - c. mikäli yhtiösopimuksen voimassa olo ei ole määräaikainen, 30 vuoden kuluttua yhtiön rekisteröimisestä;
 - d. kaikkien vastuunalaisten yhtiömiesten kirjallisella sopimuksella yhtiösuhteen päättämisestä;
 - e. vastuunalaisen yhtiömiehen kuoleman, oikeustoimikelvottomuuden, eläkkeelle jäämisen, irtisanoutumisen, erottamisen, konkurssin tai yhtiösuhteesta irtaantumisen johdosta, ellei-
 - i. yhtiösopimus salli yhtiön liiketoiminnan jatkamisen jäljellä olevien yhtiömiesten voimin, ja kuoleman tai muun mainitun tapahtuman sattuessa on olemassa ainakin yksi vastuunalainen yhtiömies, joka jatkaa yhtiön liiketoimintaa;
 - ii. toinen vastuunalainen yhtiömies on pätevästi nimitetty yhtiösuhteeseen välittömästi kuoleman tai muun mainitun tapahtuman jälkeen;
 - iii. välittömästi kuolemaa tai muuta mainittua tapahtumaa seuraavien 90 päivän aikana kaikki jäljellä olevat yhtiömiehet sitoutuvat kirjallisesti yhtiön liiketoiminnan jatkamiseen sekä tarvittavien tai haluttujen ylimääräisten yhtiömiesten nimitykseen, joiden nimitys astuu välittömästi voimaan;
 - f. Komitean päätöksen jälkeen, joka hylkää luvan rekisteröimiseen tai
 - g. Royal Courtin tietyin perustein tekemän määräyksen perusteella.
2. Ellei yhtiösopimuksessa toisin määrätä-
 - a. yhtiötä ei voida purkaa-
 - i. äänettömissä yhtiömiehissä tapahtuvien muutosten perusteella; tai
 - ii. kenenkään äänettömän yhtiömiehen konkurssin, kuoleman, eläkkeelle jäämisen, irtisanoutumisen, erottamisen, oikeustoimikelvottomuuden tai yhtiösuhteesta irtaantumisen perusteella, olipa kyse yksityishenkilöstä, henkilöyhtiöstä tai oikeushenkilöstä; ja
 - b. ääneton yhtiömies ei saa purkaa Limited partnershipiä ilmoituksellaan.

⁹ 1995 Limited Partnership Act, Part IV 28§

Yhtiön purkaminen Guernseyn Royal Courtin päätöksellä¹⁰

Guernseyn Royal Court voi tehdä päätöksen yhtiön purkamisesta kenen tahansa yhtiömiehen tai velkojan hakemuksesta tai Komitean tai Komission hakemuksesta, jos Royal Courtin näkemyksen mukaan-

- a. ei ole järkevällä tavalla mahdollista jatkaa yhtiön liiketoimintaa yhtiösopimuksen mukaisesti;
- b. yhtiö on maksukyvytön
- c. kohdan b) yleissäännöksen huomioiden, seuraavien edellytysten tulee täyttyä-
 - i. yhtiö on velkaa yli 750 puntaa
 - ii. velkoja on vaatinut velan maksua; ja
 - iii. yhtiö ei ole 21 päivän sisällä vaatimuksen esittämisestä maksanut velkaa tai asettanut sille riittävää vakuutta;
- d. yhtiöön liittyen on ollut jokin häiriö Royal Courtin pykälän 5(4) antaman määräyksen noudattamisessa;¹¹
- e. yhtiötä johdetaan tavalla-
 - i. joka on epäoikeudenmukainen tai vahingollinen äänettömien yhtiömiesten kannalta; tai
 - ii. jonka voidaan arvioida vaikuttavan haitallisesti yhtiön liiketoiminnan jatkamiseen;
- f. äänettömille yhtiömiehille ei ole annettu kaikkia yhtiön liiketoimiin liittyviä tietoja, joita he voivat perustellusti odottaa;
- g. yhtiön liiketoimia on hoidettu tavalla, joka on omiaan harhauttamaan velkojia (joko yhtiön tai kenen tahansa muun henkilön velkojia) tai muuten lainvastaisella tavalla;
- h. yhtiö tai sen vastuunalainen yhtiömies on jatkuvasti rikkonut tämän lain vaatimuksia tai ehtoja, tämän lain nojalla annettuja asetuksia tai ”Control of borrowing ordinance”;
- i. yhtiön muodostamiseen tai johtamiseen osalliset henkilöt ovat siihen liittyen syyllistyneet petokseen, laillisen teon virheelliseen suorittamiseen, laiminlyöneet fidusiaarivelvoitteita tai syyllistyneet sopimattomaan ammatin harjoittamiseen yhtiöön tai kehen tahansa yhtiömieheen liittyen; tai
- j. se on oikeudenmukaista ja kohtuullista.

Tällaisen päätöksen tehtyään Royal Court voi antaa muita tarpeellisia yhtiön purkamiseen liittyviä määräyksiä, kuten määräyksen yhden tai useamman selvitysmiehen tapaamisesta yhtiön liiketoiminnan lopettamiseksi ja omaisuuden jakamiseksi. Tällaisen tapaamisen myötä kaikki vastuunalaisten yhtiömiesten toimivaltuudet lakkaavat rikosvastuun uhalla.

Tilanteet joissa yhtiömies lakkaa olemasta vastuunalainen yhtiömies

Guernsey LPA:n mukaan¹² yhtiömies (natural person tai body corporate) lakkaa olemasta vastuunalainen yhtiömies, ellei yhtiösopimuksessa toisin määrätä, minkä tahansa seuraavan tapahtuman ilmetessä:

¹⁰ 1995 Limited Partnership Act, Part IV 29§

¹¹ Royal Courtin määräys yhtiön nimen muuttamisesta

- a. yhtiömiehen erotessa, eläkkeelle jäädessä tai hänet erotettaessa yhtiösopimuksen edellytysten mukaisesti;
- b. yhtiömiehen ajautuessa konkurssiin;
- c. tilanteissa, joissa yhtiömies on luonnollinen henkilö;
- d. hänen kuollessa; tai
- e. hänen tullessa oikeustoimikelvottomaksi;
- f. tilanteessa, jossa yhtiömies on erillinen henkilöyhtiö tai muu yritys, sen purkautuessa;
- g. tietyssä TRUST / TRUSTEE -tilanteissa

Tilanteet joissa yhtiömies lakkaa olemasta äänetön yhtiömies

Guernsey LPA:n mukaan¹³ yhtiömies lakkaa olemasta äänetön yhtiömies

- a. hänen yhtiöosuutensa pätevän ja kokonaisvaltaisen siirtämisen jälkeen;
- b. hänen koko yhtiöön asettaman panoksen palautuksen jälkeen (sisältäen myös mahdollisen velvollisuuden asettaa yhtiöön panos);
- c. yhtiösopimuksessa määrättyä aikana tai yhtiösopimuksessa määritellyn tapahtuman jälkeen.

2. Muutostarve

2.1. Lain 1 luvun muuttaminen

Edellä nykytilanteen kohdalla on kuvattu niitä ongelmia, joita aiheutuu silloin kun kaksi tai useampi henkilö harjoittaa sopimuksen perusteella yhdessä elinkeinotoimintaa yhteisen taloudellisen tarkoituksen saavuttamiseksi. Muutos selkeyttäisi oikeustilaa ja vähentäisi oikeussuhteisiin liittyvää epävarmuutta. Muutos johtaisi myös siihen, että henkilöyhtiöitä koskeva sääntely vastaisi näiltä osin muita yhteisömuotoja koskevaa sääntelyä. Mitään erityistä tarvetta tältä osin poiketa muita yhteisömuotoja koskevasta sääntelystä ei ole.

Ehdotus, jonka mukaan laissa lueteltaisiin yhtiösopimuksen vähimmäissisältö, liittyy yhtäältä henkilöyhtiön syntymisen kytkemiseen rekisteröintiin ja toisaalta pyrkimykseen yhdenmukaistaa henkilöyhtiöitä koskevaa sääntelyä muita yhtiömuotoja koskevaan sääntelyyn. Kun henkilöyhtiön perustaminen kytketään rekisteröimiseen, on luontevaa myös säätää siitä, mitä tietoja yhtiösopimukseen on vähintään otettava. Sääntely vastaa näiltä osin muita yhteisömuotoja koskevaa sääntelyä.

2.2. Yhtiökauden pidentäminen

Pääomasijoitustoimintaa harjoitetaan sekä Suomessa että ulkomailla pääosin henkilöyhtiömuodossa. Tyypillisessä rahastorakenteessa pääomasijoitusten hallinnointiyhtiö on henkilöyhtiön vastuunalainen yhtiömies ja pääomasijoittajat ovat

¹² 1995 Limited Partnership Act, Part III 12§

¹³ 1995 Limited Partnership Act, Part III 13§

äänettämiä yhtiömiehiä. Sijoittajat, eli äänettömät yhtiömiehet, sitoutuvat pääomasijoitustoiminnassa yleensä pitkäaikaisiin sijoituksiin. Sijoitusten kesto on pääsääntöisesti yli kymmenen vuotta.

Jotta pääomasijoitustoimintaa voitaisiin harjoittaa myös suomalaisten henkilöyhtiöiden kautta ja jotta siten voitaisiin varmistua alan työpaikkojen syntyminen Suomeen, olisi sijoittajien voitava tehokkaasti sitoutua yli kymmenen vuotta toimiviin rahastoihin. Tämän varmistamiseksi lakia avoimesta yhtiöstä ja henkilöyhtiöstä (AKYL) ehdotetaan muutettavaksi jäljempänä tarkemmin kuvattavalla tavalla.

Muutoksen tarkoituksena on tehdä mahdolliseksi se, että yhtiösopimuksessa sovitaan äänettömän yhtiömiehen ja muun vastuunalaisen yhtiömiehen kuin luonnollisen henkilön osalta yli kymmenen vuoden yhtiökaudesta. Tämä edellyttää AKYL:n muuttamista siten, ettei voimassa olevan lain 5 luvun 2 §:n 3 momentin säännöstä yhtiömiehen oikeudesta irtisanoa eliniäksi tai yli kymmeneksi vuodeksi solmittua yhtiösopimusta sen jälkeen kun yhtiömieheksi ryhtymisestä on kulunut yli kymmenen vuotta, sovellettaisi äänettömään yhtiömieheen tai muuhun vastuunalaiseen yhtiömieheen kuin luonnolliseen henkilöön, mikäli yhtiösopimuksessa on näin sovittu. Muutos toteutettaisiin muuttamalla lain 5 luvun 2 §:n 3 momenttia.

Ehdotettua muutosta, joka tekee mahdolliseksi pitkäaikaisen sitoutumisen yhtiön toimintaan, ei voida pitää Suomen yhteisöoikeudessa tai oikeusjärjestelmässä muutenkaan poikkeuksellisenä. Esimerkiksi osakeyhtiön yhtiöjärjestys voidaan ja hyvin usein myös käytännössä laaditaan luovutusrajoitusten avulla sellaiseksi, että osakkeenomistajalla ei ole oikeutta saada sijoittamiaan varoja yhtiöstä eikä mahdollisuutta luovuttaa yhtiöosuuttaan. Myös velvoiteoikeudessa erittäin pitkät, käytännössä jopa ikuiset sitoumukset, on lähtökohtaisesti hyväksytyt.

Ehdotettu säännös soveltuisi vain yhtäältä äänettämiin yhtiömiehiin ja toisaalta oikeushenkilöihin ja yhtiöihin, jotka toimivat vastuunalaisina yhtiömiehinä. Luonnolliset henkilöt eivät edelleenkään voisi vastuunalaisina yhtiömiehinä tehokkaasti sitoutua elinikäisiin tai yli kymmenen vuotta kestäviin yhtiösuhteisiin. AKYL:n esitöissä viitattu henkilökohtaisen toimintavapauden rajoittuminen näyttäisi viittaavaan ensisijassa juuri luonnollisiin henkilöihin vastuunalaisina yhtiömiehinä.

AKYL:n 5 luvun 5 §:n mukaan yhtiösuhteen irtisanominen on mahdollista tilanteessa, jossa yhtiösuhteen edellytykset ovat rauenneet (AKYL 5:5). Säännös antaisi muulle vastuunalaiselle yhtiömiehelle kuin luonnolliselle henkilölle ja äänettömälle yhtiömiehelle riittävän turvan yhtiösuhteen edellytysten olennaisessa muutostilanteessa, mikäli yhtiösopimus on laadittu eliniäksi tai yli kymmeneksi vuodeksi.

Ehdotettu sääntely vastaa keskeisten vertailumaiden käytäntöä, joita on kuvattu tarkemmin edellä. Ruotsissa määräaikaisesti toimivalle kommandiittiyhtiölle ei ole asetettu toimiaikarajoitusta. Toistaiseksi voimassa olevan yhtiösopimuksen jokainen yhtiömies voi irtisanoa tiettyjen ehtojen vallitessa. Isossa Britanniassa ja Guernseylla on lähtökohtana

laaja sopimusvapaus ja myöskään siellä ei ole asetettu kommandiittiyhtiöille toimiaikarajoitusta. Guernseyn osalta määräaikaisen yhtiösopimuksen voi irtisanoa 30 vuoden kuluttua yhtiön rekisteröimisestä.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksen henkilöyhtiön perustamista koskevilla säännöksillä ei juuri ole vaikutusta henkilöyhtiöiden toimintaan. Muutokset selkeyttävät oikeustilaa ja vähentävät oikeussuhteisiin liittyviä riskejä. Lisäksi muutokset lähentävät henkilöyhtiöitä koskevia säännöksiä muita yhteisömuotoja koskeviin säännöksiin.

Esityksen yhtiökautta koskevalla muutoksella pyritään ensisijaisesti luomaan mahdollisuus sopia kommandiittiyhtiön perustamisesta määräajaksi nykyistä sääntelyä joustavammin. Yhtiöoikeudellista lainsäädäntöä on kehitetty yleisesti ottaen sopimusvapauden suuntaan viimeksi osakeyhtiölain kokonaisuudistuksen yhteydessä ja sopimusvapauden lisääminen kommandiittiyhtiöiden osalta voidaan nähdä olevan sopusoinnussa tämän kehityksen kanssa. Toisaalta ehdotuksella pyritään selkeyttämään kommandiittiyhtiömuotoisten pääomasijoitusrahastojen toimintaympäristöä ja luomaan ennakoitavuutta niiden toiminnalle. Rahastoihin sijoittavat tyypillisesti ammattimaiset ja kokeneet sijoittajat, joilla on edellytyksiä arvioida antamansa sitoumuksen merkitystä myös tilanteessa, jossa sitoumus annettaisiin kymmenen vuotta ylittäväksi ajanjaksoksi.

Nykyisen AKYL 5 luvun 2 pykälän 3 momentissa on rajattu yhtiömiesten sopimusvapautta siten, että yhtiömiehen eliniäksi tai yli kymmeneksi vuodeksi solmittuun yhtiösopimukseen sovelletaan saman pykälän 1 momentin mukaista kuuden kuukauden irtisanomisaikaa, kun yhtiömieheksi ryhtymisestä on kulunut kymmenen vuotta. Sopimus, jolla rajoitetaan yhtiömiehen tässä momentissa tarkoitettua oikeutta irtisanoa yhtiösopimus, on tehoton. Saman kohdan esitöissä mainitaan, että kyseinen sääntely on nähty tarpeellisenä mm. siksi, että määräaikaisen yhtiösopimuksen tekeminen yli kymmenen vuoden määräajaksi rajoittaisi liiaksi henkilökohtaista toimintavapautta. Lisäksi nykyisen voimassa olevan pykälän esitöiden mukaan säännöksellä on haluttu turvata yhtiömiehen etu tilanteessa, jossa sopimuksen tekohetkellä sitoutuminen pitkäksi ajaksi on saattanut perustua laskelmiin, jotka yhtiösopimuksen tekohetkellä ovat päteviä, mutta jotka ajan kuluessa menettävät merkityksensä.

Ehdotetulla muutoksella ei katsota olevan välittömiä vaikutuksia tilanteisiin, jossa määräaikaisen yhtiösopimuksen voimassapitäminen muuttuisi yhtiömiehen kannalta kohtuuttomaksi olosuhteiden muuttumisen johdosta. Olosuhteet voivat nykyiselläänkin muuttua myös nopeammin kuin nyt puheena olevan kymmenen vuoden ajanjakson puitteissa ja yhtiösopimuksia saatetaan joutua sovittelemaan varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annetun lain 36 §:n nojalla. Ehdotuksen mukaisesti sopimuksen ehtojen sovittelemisen mahdollisuus pysyisi voimassa sellaisenaan ja olisi sovellettavissa siten myös yli kymmeneksi vuodeksi solmittuihin yhtiösopimuksiin.

Pääomasijoitustoimialan kannalta ehdotus vastaisi markkinoilla toimivien sijoittajien tarpeita ja edesauttaisi toimialan suomalaista kehitystä. Esityksessä ei kuitenkaan ehdoteta pääomasijoitustoimialaa koskevaa erillistä sääntelyä, vaan nykyisen lain puitteissa voitaisiin muokata myös pääomasijoitusrahastoja palveleva perusnormisto.

Ehdotukseen ei ole havaittu liittyvän haitallisia yhteiskunnallisia vaikutuksia. Myönteisenä vaikutuksena voidaan mainita suomalaisen kommandiittiyhtiörakenteen entistä parempi soveltuvuus pääomasijoitusrahaston oikeudelliseksi muodoksi, minkä voidaan olettaa johtavan kansainvälisten sijoituspääomien hakeutumiseen nykyistä enemmän Suomessa rekisteröityjen kommandiittiyhtiöiden kautta hallinnoitavaksi ja sijoitettavaksi. Tällä olisi kasvuyritystoiminnan kotimaisia rahoitusmahdollisuuksia parantavia myönteisiä vaikutuksia, jotka ulottuvat huomattavasti pääomasijoitustoimialaa laajemmalle. Ehdotus toisi myös joustavuutta ja ennakoitavuutta kommandiittiyhtiön käytölle muilla toimialoilla.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. luku. Yleisiä säännöksiä

1 §. *Soveltamisala.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi lain soveltamisalasta. Pykälän *1 momentin* mukaan lakia sovelletaan kaikkiin Suomen lain mukaan rekisteröityihin avoimiin yhtiöihin ja kommandiittiyhtiöihin (henkilöyhtiöihin), jollei toisin säädetä. Tässä laissa lähinnä määritellään säännösten soveltamista yhtäältä avoimiin yhtiöihin ja toisaalta kommandiittiyhtiöihin. Periaatteessa on kuitenkin mahdollista joko tässä laissa tai muualla lainsäädännössä rajoittaa tämän lain soveltamista henkilöyhtiöihin laajemminkin.

Momentissa säädetään myös lain kansainvälisyksityisoikeudellisesta soveltamisesta. Henkilöyhtiö on tämän lain näkökulmasta suomalainen silloin, kun se on rekisteröity Suomen lain mukaisesti. Laissa on siten valittu keskeiseksi kansainvälisyksityisoikeudelliseksi liittymäksi rekisteröinti. Tämä vastaa osakeyhtiölaissa (624/2006) tehtyä valintaa. Lainvalinnan osalta ei siten ole ratkaisevaa esimerkiksi se, millä paikkakunnalla yhtiön johto toimii tai missä pääosa yhtiön toiminnasta tapahtuu.

Lain soveltamisalaa koskeva määräys poikkeaa olennaisesti voimassa olevasta laista. Voimassa oleva laki soveltuu ”kun kaksi tai useampi harjoittaa sopimuksen perusteella yhdessä elinkeinotoimintaa yhteisen taloudellisen tarkoituksen saavuttamiseksi.” Voimassa oleva laki voi siten tulla sovellettavaksi osapuolten tietämättä tai jopa vastoin osapuolten nimenomaista tahdonilmaisua. Ehdotettu säännös puolestaan merkitsee sitä, että henkilöyhtiölain säännöksiä sovelletaan vain silloin kuin osapuolet sitä nimenomaisesti haluavat, minkä lisäksi edellytyksenä on lain tarkoittamien muotomääräysten noudattaminen.

Pykälän *2 ja 3 momenteissa* kuvataan avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön keskeinen ero. Pykälän 2 momentin mukaan avoimessa yhtiössä yhtiösopimuksen osapuolet, eli yhtiömiehet vastaavat yhtiön velvoitteista niiden täyteen määrään niin kuin omasta velastaan. Kommandiittiyhtiö on kysymyksessä silloin, kun yhden tai useamman yhtiömiehen, mutta ei kaikkien, vastuuta yhtiön velvoitteista on rajoitettu yhtiösopimuksesta ilmenevän omaisuuspanoksen määrään. Momentit vastaavat sisällöltään voimassa olevan lain 1 luvun 1 §:ää.

2 §. *Yhtiön synty ja rekisteröiminen.* Lain 1 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että lakia sovelletaan vain rekisteröityyn avoimeen yhtiöön tai kommandiittiyhtiöön. Tämän kanssa yhdenmukaisesti ehdotetaan pykälän *1 momentissa* sädetäväksi, että avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö syntyvät rekisteröinnillä. Myös yhtiön syntyminen on siten kytketty rekisteröimiseen. Momenttiin ehdotetaan lisäksi otettavaksi yhtiön rekisteriin ilmoittamista koskeva viittaus kaupparekisterilakiin (129/79) sekä toiminimeä koskeva viittaus toiminimilakiin (128/79).

Pykälän *2 momentissa* todetaan osakeyhtiölain 2 luvun 9 §:ää vastaavalla tavalla, että rekisteröity avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö voi hankkia oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä olla asianosaisena tuomioistuimessa ja muun viranomaisen luona. Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön oikeuskelpoisuus ja oikeushenkilöllisyys on siten kytketty rekisteröintiin. Edelleen momentissa säädettäisiin osakeyhtiölain 2 luvun 10 §:ää vastaavalla tavalla, että ennen yhtiön rekisteröimistä yhtiö ei voi hankkia oikeuksia eikä tehdä sitoumuksia, eikä myöskään olla asianosaisena tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Edelleen todetaan osakeyhtiölain kanssa yhdenmukaisesti, että yhtiön puolesta ennen sen rekisteröimistä tehdyistä toimista vastaavat toimesta päättäneet ja siihen osallistuneet yhteisvastuullisesti.

Pykälässä ei säädettäisi osakeyhtiölakia vastaavalla tavalla rekisteröimättömän henkilöyhtiön puolesta tehtyjen oikeustoimien siirtymisestä henkilöyhtiölle yhtiön rekisteröinnillä. Pykälässä ei myöskään säädettäisi eräistä toimenpiteistä ennen yhtiön rekisteröintiä tai oikeustoimista rekisteröimättömän yhtiön kanssa (osakeyhtiölain 2 luvun 9-11 §). Tämä merkitsisi sitä, että tällaisista toimista jäisivät lähtökohtaisesti vastaamaan toimesta päättäneet tai siihen osallistuneet. Vastuu saattaa luonnollisesti yleisten sääntöjen mukaan siirtyä yhtiölle sen rekisteröimisen jälkeen.

3 §. *Yhtiösopimus ja sen muuttaminen.* Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin yhtiösopimuksesta. Momentin mukaan yhtiömiesten on laadittava, päivättävä ja allekirjoitettava yhtiösopimus, jossa on mainittava 1) yhtiön toiminimi; 2) kotipaikkana oleva Suomen kunta; 3) toimiala; 4) vastuunalaiset yhtiömiehet; sekä 5) mahdolliset äänettömät yhtiömiehet ja näiden omaisuuspanosten arvo rahassa ilmaistuna.

Säännös poikkeaa voimassa olevasta laista, jossa ei määritellä yhtiösopimuksen vähimmäissisältöä. Yhtiösopimuksen vähimmäissisältö vastaa ehdotuksen mukaan niitä seikkoja, jotka voimassa olevan kaupparekisterilain 5 ja 6 §:n mukaan on ilmoitettava rekisteröitäväksi.

Rakenteeltaan säännös vastaa osakeyhtiölain ja osuuskuntalain yhtiöjärjestyksen vähimmäissisältöä koskevia säännöksiä. Yhtiömiehet voivat siten sisällyttää yhtiösopimukseen muitakin määräyksiä, mutta tämä ei ole välttämätöntä. Yhtiömiehet voivat myös, aivan kuin osakeyhtiössä ja osuuskunnassakin, laatia myös yhtiösopimuksesta erillisiä osakassopimuksia. Näillä ei luonnollisesti ole yhtiöoikeudellista vaikutusta, vaan ainoastaan velvoiteoikeudellinen vaikutus. Henkilöyhtiöitä koskevien osakassopimusten määräyksiin lienee suhtauduttava muutenkin lähtökohtaisesti vastaavalla tavalla kuin osakeyhtiöissä ja osuuskunnissa.

Yhtiön toiminimeä koskevat säännökset ovat toiminimilaisia. Säännös ei merkitse muutosta voimassa olevaan oikeuteen tältä osin. Yhtiön kotipaikka tulisi ilmoittaa voimassa olevan lain mukaisesti, eli sen tulisi olla Suomessa sijaitseva kunta. Yhtiön toimialaa koskisivat niin ikään lähtökohtaisesti vastaavat periaatteet kuin voimassa olevassa laissakin. Myös henkilöyhtiöissä olisi osakeyhtiöiden tapaan mahdollista ilmoittaa toimialaksi kaikki laillinen liiketoiminta. Vastuullisista yhtiömiehistä tulisi ilmoittaa kaupparekisterilain edellyttämät henkilötiedot. Samat tiedot olisi annettava myös kommandiittiyhtiön äänettömistä yhtiömiehistä. Kommandiittiyhtiössä on ilmoitettava myös äänettömien yhtiömiesten panokset. Panoksista on ilmoitettava niiden arvo rahassa ilmaistuna.

Pykälän 2 *momentin* mukaan yhtiösopimuksen muutos on pätevä vain, jos kaikki yhtiömiehet ovat muutoksesta yksimielisiä. Säännös on kuitenkin pykälän 4 *momentin* mukaan tahdonvaltainen. Siten on mahdollista yhtiösopimuksessa määrätä, että yhtiösopimus voidaan muuttaa esimerkiksi enemmistö päätöksellä. Sääntely vastaa voimassa olevaa oikeutta.

Pykälän 3 *momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että yhtiöosuuden tai sen osan luovutus on vailla vaikutusta yhtiötä kohtaan, jolleivät kaikki yhtiömiehet anna luovutukselle suostumustaan. Tämäkin säännös on pykälän 4 *momentin* mukaan tahdonvaltainen. Yhtiömiehet voivat siten yhtiösopimuksessa sopia, että yhtiöosuudet ovat vapaasti siirrettävissä. Säännös vastaa voimassa olevaa oikeutta.

4 §. *Oikeuspaikka.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi henkilöyhtiöön sovellettavasta oikeuspaikasta. Henkilöyhtiön yleinen oikeuspaikka on siten yhtiön yhtiösopimuksesta ilmenevä kotikunta. Laissa ei ehdoteta samanlaista juttujen keskittämistä, kuin osakeyhtiölain 24 luvun 1 §:ssä.

2 luku ja 3 luku.

Kummankin luvun 1 §:ään ehdotetaan teknisluontoista muutosta sen johdosta, että lakiin on otettu nimenomaiset määräykset yhtiösopimuksesta. Pykälissä ei enää viitattaisi ”yhtiömiesten sopimukseen”, vaan yhtiösopimukseen.

5 luku. Avoimen yhtiön selvitystila.

5 §. *Yhtiösuhteen edellytysten raukeaminen.* Avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain 5 luvun 2 §:n 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että yhtiösopimuksessa voitaisiin rajoittaa äänettömän yhtiömiehen ja vastuunalaisena yhtiömiehenä toimivan muun kuin luonnollisen henkilön oikeutta irtisanoa yhtiösopimus tilanteessa, jossa yhtiömieheksi ryhtymisestä on kulunut kymmenen vuotta ja jossa yhtiösopimus on solmittu yli kymmeneksi vuodeksi. Ehdotetun säännöksen mukaan yhtiösuhteen pituudelle, jonka aikana äänetön yhtiömies tai muu vastuunalainen yhtiömies kuin luonnollinen henkilö ei voi irtisanoa yhtiösopimusta, ei aseteta ehdotonta kattoa. Ehdotettu muutos ei koskisi tilannetta, jossa vastuunalaisena yhtiömiehenä on luonnollinen henkilö. Näiden tilanteiden osalta lain 5 luvun 2 § jäisi voimaan muuttumattomana.

Nyt käsillä olevalla muutoksella on ensisijassa tarkoitettu mahdollistaa, yleisperusteluissa kuvatulla tavalla, ammattimaisten sijoittajien ja hallinnointiyhtiöiden sitoutuminen yli kymmenen vuoden sijoituskausiin. Ehdotettu säännös ei sulje pois lain 5 luvun 5 §:n soveltamista. Viimeksi mainittu säännös tekee mahdolliseksi yhtiön purkamisen tilanteessa, jossa yhtiösuhteen edellytykset ovat rauenneet. Säännös turvaa erityisesti sellaisen yhtiömiehen asemaa, joka ei ole edellä tarkoitettu ammattimainen sijoittaja. Ehdotetun uuden säännöksen tarkoitus on luonnollisesti otettava huomioon silloin, kun arvioidaan AKYL:in 5 luvun 5 §:n ja esimerkiksi oikeustoimilain säännösten soveltamista tilanteessa, jossa ammattimainen sijoittaja tai hallinnointiyhtiö on ehdotetun muutoksen tarkoittamalla tavalla sitoutunut yli kymmenen vuoden yhtiökauteen. Luonnollista on, että mitä pidemmäksi kausi määritellään, sitä todennäköisemmin erilaiset keinot vapautua yhtiösopimuksesta tulevat sovellettavaksi.

Lain 5 luvun 5 §:n soveltamiseen on suhtauduttava pidättyväisesti silloin kun osapuolet ovat ammattimaisia sijoittajia. Kun arvioidaan yhtiösuhteen edellytysten muuttumista, on yleensä syytä kiinnittää huomiota niihin sopimuksiin, joita sijoitusta tehtäessä mahdollisesti on tehty ja joista osapuolten yhtiösuhteeseen liittyvä tahto ja tarkoitus tyypillisesti ilmenevät yhtiösopimusta täsmällisemmin. Tällaiset sopimukset ovat tavallisia erityisesti pääomasijoitustoiminnassa.

LAKIEHDOTUS

1. Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain muuttamisesta.

1. luku. Yleisiä säännöksiä

1 §. *Soveltamisala.* Tätä lakia sovelletaan kaikkiin Suomen lain mukaan rekisteröityihin avoimiin yhtiöihin ja kommandiittiyhtiöihin, jollei tässä laissa tai muussa laissa säädetä toisin.¹⁴

Avoimen yhtiön yhtiösopimuksen osapuolet (*yhtiömiehet*) vastaavat yhtiön velvoitteista niiden täyteen määrään niin kuin omasta velastaan.

Kommandiittiyhtiötä koskevia säännöksiä sovelletaan, kun yhden tai useamman yhtiömiehen, ei kuitenkaan kaikkien, vastuuta yhtiön velvoitteista on rajoitettu yhtiösopimuksen osoittaman omaisuuspanoksen määrään.

2 §. *Yhtiön synty ja rekisteröiminen.* Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö syntyvät rekisteröinnillä. Yhtiön ilmoittamisesta kaupparekisteriin on säädetty kaupparekisterilaissa ([129/79](#)) ja toiminimestä toiminimilaissa ([128/79](#)).

Rekisteröity avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö voivat hankkia oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä olla asianosaisena tuomioistuimessa ja muun viranomaisen luona. Yhtiö ei voi ennen rekisteröimistä hankkia oikeuksia eikä tehdä sitoumuksia eikä myöskään olla asianosaisena tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Yhtiön puolesta ennen sen rekisteröimistä tehdyistä toimista vastaavat toimesta päättäneet ja siihen osallistuneet yhteisvastuullisesti.

3 §. *Yhtiösopimus ja sen muuttaminen.* Yhtiömiesten on laadittava, päivättävä ja allekirjoitettava yhtiösopimus, jossa on mainittava

- 1) yhtiön toiminimi;
- 2) kotipaikkana oleva Suomen kunta;
- 3) toimiala;
- 4) vastuunalaiset yhtiömiehet; sekä
- 5) mahdolliset äänettömät yhtiömiehet ja näiden omaisuuspanosten arvo rahassa ilmaistuna;

Yhtiösopimuksen muutos on pätevä vain, jos kaikki yhtiömiehet ovat muutoksesta yksimielisiä.

Yhtiöosuuden tai sen osan luovutus on vailla vaikutusta yhtiötä kohtaan, jolleivät kaikki yhtiömiehet anna luovutukselle suostumustaan.

¹⁴ Sääntelyä voidaan näiltä osin perustella myös sillä, että henkilöyhtiöiden siirtämisen toiseen maahan pitäisi tulla mahdolliseksi.

Tämän pykälän 2 ja 3 momentin säännöksiä sovelletaan, jollei yhtiösopimuksessa ole sovittu toisin.

4 §. *Oikeuspaikka.* Jollei yhtiösopimuksessa ole toisin sovittu, yhtiösuhteesta taikka yhtiön selvityksestä tai sen omaisuuden jakamisesta johtuvaa kannetta on ajettava yhtiön kotipaikan mukaan määräytyvässä käräjäoikeudessa. Samassa tuomioistuimessa voidaan myös ajaa tässä laissa tarkoitettua vahingonkorvauskannetta. Selvitysmiehen määräämistä yhtiöön on aina haettava sanotussa tuomioistuimessa.

2 luku. Avoimen yhtiön yhtiömiesten keskinäiset suhteet

1 §. *Tabdomvaltaisuus.* Yhtiömiesten keskinäiset oikeudet ja velvollisuudet määräytyvät ensisijaisesti yhtiösopimuksen mukaan ja sikäli kun asiasta ei ole sovittu, sovelletaan tämän luvun säännöksiä.

3 luku. Avoimen yhtiön edustaminen

1 §. *Yhtiömiehen edustamisoikeus.*

Oikeutta yhtiön edustamiseen ja sen toiminimen kirjoittamiseen voidaan yhtiösopimuksessa rajoittaa siten, että oikeus poistetaan yhdeltä tai useammalta yhtiömieheltä taikka siten, että se on kahdella tai useammalla yhtiömiehellä yhdessä. Rajoitukseen voidaan ennen sitä päivää, jona sen merkitsemisestä kaupparekisteriin kuulutettiin, vedota vain sellaista ulkopuolista henkilöä kohtaan, joka tiesi rajoituksesta.

5 luku. Avoimen yhtiön selvitystila.

2 §. *Yhtiösopimuksen irtisanominen.*

Mitä 1 momentissa on säädetty, sovelletaan yhtiömiehen eliniäksi tai yli kymmeneksi vuodeksi solmittuun yhtiösopimukseen, kun yhtiömieheksi ryhtymisestä on kulunut kymmenen vuotta. Sopimus, jolla rajoitetaan *vastuunalaisena yhtiömiehenä toimivan luonnollisen henkilön* tässä momentissa tarkoitettua oikeutta irtisanoa yhtiösopimus, on tehoton.